

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

INTERNACIONALA.

V socialističnem svetu se ne govori o nobenem vprašanju toliko, kakor o vprašanju Internacionala. Kolone časopisa se napolnjujejo, vrše se shodi, debate, diskusije, vprizirajo se napadi in protinapadi, očitania dežujejo od vseh strani in ustvarjajo se navidez nepremostljivi prepadi med strujami delavstva.

Ko je zadobila v zadnji vojni socialistična Internacionala udarec, so se našli ljudje, ki so jo polagali na vse načine v grob. Na tisoče in tisoče je bilo pogrebcev. Prihajali so z različnimi obrazi. Nekateri so se znali premagati, drugi ne; prvi so pretakali solze — kakršne so navadno hinavske solze — drugi si niso mogli pomoči pa so se smehljali in režali. Eni so polagali vence iz rož, drugi vence iz kopriv na krsto. Vse je bilo prav, le — krsta je bila prazna.

Internacionala je zadobila med zadnjo vojno udarec. Resnice ni treba prikrivati. Ali na žalost njenih sovražnikov ni bil smrtin.

Duh Internacionala živi v vrstah vsega razredno zavednega delavstva in išče pota, da se udihne v eno mogočno telo.

Treba pa je še nekoliko jasnosti, zlasti sedaj, ko je še toliko oblakov in megel, da se vse mračni in je jasnost povsod večalimani zatemnela. Predvsem se je treba spomniti, da sedanji svet še ni na enakih podlagi organizirana enota; na vseh koncih in krajih se bojujejo različni in nasprotni interesi. To ima svoje vplive tudi na Internacionalo.

Prva med vsemi je bila zlata, kapitalistična Internacionala. In nič ni treba misliti, da je bila pokončana, ker se je temel kapitalizem ene dežele s kapitalizmom druge dežele. Tudi patriotičen ni postal. Četudi vihti v vsakem kraju zastavo svoje dežele, prišega vendar na tihem na zastavo svojega profita.

V svetu kapitalizma so pač razna nasprotja in razne konkurence. Stvar ni le taka, da tekmuje ameriški kapitalizem z angleškim kapitalizmom; saj konkurira tudi doma angleški kapitalizem z angleškim kapitalizmom, ameriški z ameriškim. Kdor more drugim odjesti kakšen profit, mu ga odje, ne da bi ga količkaj nekla vest zaradi tega.

Ali to ne odločuje. Tendencia po koncentraciji je v kapitalizmu najmočnejša. Konkurenca izvira ravno iz te tendence. Močnejši hoče pohrustati slabejšega, večji manjšega. Če so pa konkurenti tako močni, da se ne doseže uničenje enega ali drugega, se pobotajo na ta način, da se strnejo, da se združijo, pa gredo potem v kompaniji unčevati slabejše.

Pri tem ne igrajo deželne meje in narodnostne razlike nobene odločilne vloge. Po svojih malih in srednjih predstavnikih se ne sme soditi kapitalizem, ampak po svojih največjih. Trusti ne po-

vprašujejo po nobeni domovini in po nobeni narodnosti, ampak se internacionalizirajo. Ameriški denar dela v Evropi, evropski v Ameriki, oboji v Aziji in Afriki. Čim večji profit je povsod njegov namen. Brez obzira kako je končala vojna, se z njo ni razbila kapitalistična Internacionala. Bila je en čas razdružena, v boju med seboj, toda končno je vendarle pričela delati kompromise, ker ni bilo druge poti. Kapitalizmi raznih dežel so pozabili na sovraštvo izza vojnega časa že zaradi tega, ker imajo neštete skupne interese in jih morajo braniti skupni interesi pa so močnejši od vsakega nacionalizma.

Tudi črna Internacionala, s katero je kapitalistična tako spojena, kakor roka s telesom, mobilizira svoje sile na vseh koncih in krajih. Njeni pridigarji uče ljudstvo, da se je treba »vrniti k Bogu«. Klekikalizem je aktiven, kakor že dolgo ne.

Kakor zahtevajo naravni zakoni za kapitaliste, da se združujejo, ravno tako velja za delavstvo. Kajti socializem ni ideja, ki obstoja, če so nekatere glave tako organizirane, da se valja po njih. Socializem je posledica gospodarskih razmer. Ako bi bil svet tako lepo urejen, da bi bili vsi ljudje lahko zadovoljni v družbi, v katero jih je posadila božja previdnost, bi bil Marx in Lafargue in Guesde in Plehanov in Ljening brezuspešen. Najznamenitiji pisatelji in najsijajnejši govornik ne bi mogel iz opravičeno zadovoljnih ljudi napraviti nezadovoljnih socialistov.

Socializem je naravna posledica kapitalizma. Kamor je prišel eden, se je porodil drugi. In če se internacionalizira kapitalizem, se mora internacionalizirati tudi socializem; le, da mora biti internacionala slednjega popolnejša, ker ima za cilj popolnejšo družbo.

Zlata Internacionala spaja svoje vrste. Hočeš nočeš se bo zoper tlak moral pojaviti protitlak. Delavske mase se bodo morale krepkeje strniti. In kar je v razvoju po zakonih potrebno, se zgodi. Tudi ojačenje socialistične Internacionala se bo izvršilo, ker se mora.

Danes so delavske vrste še razdvojene, toda v kljub temu vlada med njimi vera v potrebno združenje. Vojna, s svojimi posledicami in napakami, ki se jih je delalo na raznih straneh, so dale globoko zarezo solidarnosti mednarodnega delavstva. Ampak čut solidarnosti je tu; niso ga razmajale vilre, ki so pridrvele nad delavsko gibanje. Razdruženje je v jasni luči pokazalo potrebo združenja. Delavstvo vseh dežel poudarja to potrebo. Razplamtene strasti pa še niso zadušene in pot do združenja večine organiziranega delavstva ni gladka.

Ruski proletariati potrebuje sodelovanje angleškega proletariata, nemški fran-

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 10 Din.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

coskega, ruskega, angleškega in iz vseh drugih dežel; in obratno.

Internacionala ni potreba kake frakcije delavstva, ampak je potreba celokupnega delavskega razreda: Internacionala je prvi pogoj za uspešno delo za socializem.

Rusija ne bo dosegla socializma brez kooperacije delavstva izven Rusije. Delavstvo v Ameriki ga ne bo doseglo brez sodelovanja delavstva izven Amerike. Toliko vemo. Naša prva naloga je zediniti proletariati, v kolikor se ga pač more, v posameznih deželah. Kajti čim postaja proletariati jačji, so tu možnosti, da bo obstajalo tudi več strank; bile so že dosega, vendar se razdvojenje ni poznalo v tej meri kakor danes. Vse, kar se združiti more, se bo združilo, ker se mora. Številne diskusije in konference to potrjujejo.

Nihče nima zveličavne formule za rešitev proletariata iz mezdne sužnosti. Nobene točke ne bodo pospešile prebujenje delavstva iz duševnega mrtvila in nobeni načrti ne bodo pospešili umiranja kapitalizma. Gotovo je, da bo kapitalističnemu sistemu sledil socialistični sistem. Kako se bo vršil prehod v tej deželi in v oni deželi, je odvisno od okoliščin in razmer; ljudje ustvarjajo razmere in iz obstoječih razmer ustvarjajo nove razmere. Ne delajo jih kot posamezniki, ampak kot skupine, kot razredi in kaste.

Povsod, kjer je šel kapitalizem naprej po poti svojega naravnega razvoja, je še v sedlu. Dosegel je svoj višek v raznih državah in njegova pot drži že navzdol. Ampak toliko slab, da bi se ga moglo odpilniti, ni še nikjer, razun v Rusiji, kjer kapitalizma v pravem pomenu besede sploh nikdar ni bilo. Trdnjave kapitalizma so Anglija, Zedinjene države, Francija, Italija, Belgija in Japonska. Razvit je tudi v nekaterih drugih deželah, ki pa v kapitalistični Internacionali ne pridejo toliko v poštev.

Rusija se je otesla svojega carizma in fevdalizma. Proletariati drugih dežel ima še kapitalizem na svojih plečih. Predno se osvobodi, bo moral osvoboditi samega sebe; dobiti bo moral več smisla za solidarnost in kooperacijo. Dokler tega ne bo, bo kapitalizem lahko vladal, četudi bo že omajan v svojih temeljih vsled gospodarskega razvoja.

V vodilne kroge proletariata prihaja več treznosti in mržnje se polagoma uhlaajajo, zelo polagoma. Kakor med vsemi drugimi faktorji, tako so tudi med socialističnimi, oziroma komunističnimi strankami mržnje posledica vojne. Po vsaki vojni so bile enake posledice in tudi zadnja ni bila izjema.

V vojnah ni nihče zmagovalac, ampak vsi so poraženi, razun nekaj ljudi, ki pa ne pridejo v poštev. Zmaga ni prinesla blagostanja nobenemu zavezniškemu ljudstvu in še manj ljudstvu v Nemčiji in

ostali centralni deželah, ki so bile v vojni na strani Nemčije. Tudi v Rusiji ni blagostanja, dasiravno krivda zato ne zadene niti najmanj boljše vike. Krivda za mizerijo nosi sistem, ki je vojno povzročil in ta sistem je mednarodni kapitalizem. To je vzrok, ki ga je treba odpraviti s koreninami vred. Ta naloga je dana socialističnemu delavstvu. Na kak način se ga bo odpravilo, pokažejo delavstvu pot od slučaja do slučaja razmere same. Kako se ne sme delati, so v mnogih ozirih pokazale izkušnje v zadnji vojni. Taktične napake pa ne bodo nikdar popolnoma izključene, kajti povsod, pri vseh gradnjah in bojih, kjer so faktor ljudje, ne pa kakšna popolna bitja, delajo napake, iz katerih se uče, da jih ne ponavljajo.

Internacionalo vsega svetovnega delavstva hočemo, tistega delavstva, ki veruje v neizprosni boj za poraz kapitalističnega sistema. Kadar bo delavstvo porabilo manj časa za iskanje sovražnikov med seboj in jih iskalo med priveski kapitalizma in ga našlo v kapitalizmu samem, bo vzrasla prerojena, mogočna Internacionala, pa naj se imenuje tretja, ali kakorkoli. Kdor hoče delati za socializem, naj ne ustvarja vzrokov za nova nasprotja, ampak naj pomaga zbliževati vse tiste elemente, ki so socialistični. Kar je gnjilega, bo odpadlo. Kar je zdravega, bo rastle naprej.

KJE PA SMO? ALI SMO ŠE V EVROPI?

Bivši zaradi manipulacij odstavljani intendant ljubljanskega opernega gledališča, je »Slov. Narod« poslal članek, ki razumljivo vsebuje le laži, za katere se bo gospod — profesor — moral opravičevati pred sodiščem. Mi nočemo torej o posameznih točkah razpravljati in bi tudi že molčali, toda očitno vlada tendenca, afero Juvančič prekrstiti v afero Koler.

Gospod profesor se očitno čuti že rehabilitiranega in sigurnega, ne prizna se niti omadeževanega, sicer bi ne bilo mogoče, da se je predrznil proti zakonu in proti vsemu človečanstvu v meščanskem časniku blatiti nesrečneža, ki je pred desetimi leti zakrivil majhen pregrešek in je bil zato kaznovan in ki se je že med vojno pri vojaški službi (Koler je 70% invalid) in posebno po oženitvi s pridno bolniško sestro (diakonistinja) popolnoma predrugačil in pošteno vedel.

Ravno v tem javnem očitaniu prejšnjih pregreh je izražena vsa zloba, ali to je tudi prav zadnja biljka za rešitev in zadnji adut, katerega je mogel bivši intendant — profesor — še izigrati. Sicer mu je to morala svetovati tudi obmislna klika.

Ali članek je tudi humorističnega značaja. Zanimivo je namreč čitati, da gospod profesor članu preiskovalne predbaciva, da prav njega — ni zaslišal. To se mu ne zdi dobro in pošteno. Toda vse to prekaša njegova opazka v kateri se on, prav on, ki bi moral biti v preiskovalnem zaporu, poteguje za policijskega ravnatelja zoper »poklicane faktorje«! To je višek predrznosti ali neumnosti ali obojega.

Ne vemo, ali mu je gospod policijski ravnatelj za svoje vrstice hvaležen, in nočemo ga osumljati, da je bil članek redigiran kje drugje. Toda prav tako pateritično kakor gospod profesor, se moramo tudi mi vprašati: Kje pa smo?!

Tukaj odgovor: 1. Mi smo v Evropi, kajti le tu je mogoče, da more oseba, ki je v preiskavi zaradi milijonske manipulacije, pred obravnavo objavi take član-

ke, kakor ga je g. Juvančič v štev. 153. »Slov. Naroda« in da tam sme brutalno blatiti nesrečneža. — 2. Le tu je tudi mogoče, da se taki ljudje, bodisi pomotoma nastavljajo kot učitelji na javnih šolah!

Sapientni sat.

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija SS.I v Spodnji Šiški naznanja, da se bo vršil ne izredni občni zbor 24. maja ob 8. zvečer z zelo važnim dnevni redom. Udeležba odbornikov dolžnost! — Štefan Sušič, tajnik.

Politične vesti.

+ **Morala »katoliškega« Slovenca.** Današnji »Slovenec« prinaša pod debelo tiskanim naslovom »Kulturni boj Etbina Kristana« izvirno poročilo svojega beograjskega poročevalca, v katerem poroča, da sta bila 10. t. m. na seji narodne skupščine »v drugi vrsti na redu dve značilni vprašanji socialnega demokrata Etbina Kristana. Etbina Kristan je namreč protestiral proti temu, da bi se šolski otroci silili k izvrševanju verskih dolžnosti, ker nasprotuje ta samolastna naredba določbam ustave. »Slovenec« ob tej priliki hudobno pripominja, da se je opazilo, »da je vlada naročila to vprašanje, da more opravičiti svojo proticerkveno politiko«. Minister Pribičević je odgovoril na vprašanje poslanca Kristana o eksercicijah in o verouku, da ni izdalo ministristvo še nobenih navodil v tem oziru, da pa bo že ukrenilo potrebne korake, da bo preprečilo samolastno postopanje odgovornih faktorjev, ker šolske maše niso obvezne. Za moralo takozvanih »katoliških« listov je značilno, da operirajo v svojih polemikah proti svojim nasprotnikom z lažjo in zavijanjem. Naše stališče proti veri mora biti vsakemu, ki se mu količkaj sanja o socializmu prav dobro znano. Zato pa ne morejo priti nobenemu razsodnemu človeku taka pavšalna sumničenja na misel, z izjemo našega »katoliškega« »Slovenca« seveda, ki je objavil svoj borni napad po geslu svojih krščanskih učiteljev »namen posvečuje sredstvo«.

+ **Socialistični poslanci za železničarje.** V sredo, 10. t. m. sta intervenirala poslanca sođr. Golouh in Kopač v družbi narodno - socialističnega poslanca Deržiča pri prometnem ministru Staniču zaradi odlašanja izplačila povišanih draginskih doklad delavcem prometnih ustanov. Poslanci so energično zahtevali, naj se prične vlada vendar enkrat brigati za življenjski položaj bednih železniških delavcev. Opozarjali so, da bodo železničarji v nasprotnem slučaju stopili v stavko. Včeraj dopoldne se je deputacija oglasila tudi pri finančnem ministru Kumandiju, katerega je stavila rok dveh dni ter v nasprotnem slučaju odklonila vsako odgovornost za posledice.

+ **Napetost v železničarskih krogih** se bolj in bolj stopnjuje in danes že nihče več ne more dvomiti, da do mirnega sporazuma ne pride več. Stojimo pred eksplozijo, za katere posledice je odgovorna sedanja vladna večina, ki si zatiska ušesa pred krikom izglajenih množic, vladna večina, ki obstaja še nadalje v svoji idiotski letargiji in je kvečjemu še sposobna, da moli svojo vedno odprto dlan kakor berač ljudstvu, da mu jo napolni s težko prisluženimi krajcarji, ki naj služijo za vzdrževanje par samogoltnih zločincev. Stavka železničarjev je torej pred durmi in je samo še vprašanje, ali jo

bo vlada skušala zatreti z zašolskimi metodami. Silno razburjenje je opaziti zlasti v vrstah delavstva, ki je zaposleno v mornarskih železniških delavnicah, katerega zaupniki so odložili svojo funkcijo, ker ne morejo več sprejemati nobene odgovornosti za nadaljnje dogodke. Po delavnicah krožijo policijske in žandarske patrulje, vendar pa se delavstvo doslej ni dalo provocirati k nepremišljenim dejanjem. Začelo je izvajati pasivno rezistenco, ki bo državi seveda škodovala v isti ali še večji meri, kot bi ji koristila pravočasna odpomoč s strani večinskih idiotov. Buržoazna glasila nimajo k tej usodepolni uri, ki se približuje, skoro nobene besedice, kakor bi jih bilo sram početi svojih vladnih predstavnikov. Seveda, če bo ura tukaj, bodo zatrobila k napadu!

+ **Besedilo nemško-ruske pogodbe,** ki dela preglavico skoro vsem evropskim državam, zlasti pa še Poljski in Franciji, ki sta odredili delno mobilizacijo, je sledeče: 1. Obe vladi urejata sporna vprašanja med Nemčijo in Rusijo, ki so nastala za časa svetovne vojne, na nastopni podlagi: a) Obe vladi se medsebojno odredeta odškodnini za vojne izdatke in za vojno škodo, ki sta jo trpeli vsled vojaških odredb in rekvizicij na svojem bojnem ozemlju. Odrekata se tudi odškodnini za civilno škodo, ki je bila povzročena podanikom ene države po vojni izjemnih odredbah ali vsled represalij druge države. b) Javni in privatni odnošaji, ki so trpeli vsled vojnega stanja, kakor tudi zadeva medsebojno zaplenjenih trgovinskih ladij se uredi medsebojno. c) Obe državi se odrekata medsebojno povrnitvi stroškov za vojne ujetnike. Nemčija se odreka povrnitvi stroškov za vojake rdeče armade, Rusija pa za vojni material, katerega so Nemci zaplenili na Ruskem. 2. Nemčija se odreka teriatvam, ki ji izhajajo iz dejstva, da je sovjetska vlada doslej uporabljala svoje zakone in naredbe nad nemškimi podaniki in njihovimi zasebnimi pravicami kakor tudi pravici napram Rusiji, katere ji izvirajo iz dejstva, da je sovjetska vlada ukrepala proti nemškim državljanom in njihovim zasebnim pravicam pod ogorčenjem, da sovjetska vlada ne ugodí podobnim zahtevam kake tretje države. 3. Diplomatski in konzularni odnošaji med obeh državama se takoj vzpostavijo. Pri postitvev konzulov bo uredila posebna pogodba. 4. Ruska in nemška vlada sta se sporazumeli dalje tudi glede načela večje pogodnosti pri trgovinskih in gospodarskih odnošajih. Z načelom medsebojne večje pogodnosti med Rusijo in Nemčijo pa niso mišljene tudi olajšave in privilegiji, ki jih dovoljuje sovjetska vlada drugim sovjetskim vladam ali sestavnim delom bivšega ruskega carstva. 5. Obe vladi bosta medsebojno skrbeli za gospodarske potrebe obeh držav. Pri načelni ureditvi tega vprašanja na mednarodni podlagi se bosta predhodno dogovorili na sestanku zastopnikov obeh držav. Nemčija je izjavila, da je pripravljena podpirati in olajšati izvedbo pogodb privatnih tvrdk, ki so jih te sklenile z Rusijo in njenimi državljani. 6. Točke 1. b), 1. c), 2., 3. in 4. te pogodbe se uveljavijo z dnem ratifikacije, ostale takoj.

+ **Odgovor sovjetske ruske vlade na zavezniško spomenico.** Zavezniške države so zaradi nemško-ruske pogodbe izročile sovjetski delegaciji spomenico, v kateri so v obliki ultimata zahtevale, da ruska sovjetska vlada prekliče svojo pogodbo z Nemčijo. Tozadevna spomenica je povzročila med zavezniki obilo raz-

burjenja zaradi šovinistične Francije, kateri se je zdela omenjena spomenica še premalo ostra. Preteklo sredo 10. t. m. bi morala izročiti ruska delegacija svoj odgovor na zavezniško spomenico, vendar pa jo na splošno presenečenje niso izročili. Tekom noči je namreč prispela iz Moskve brzojavka, ki je zahtevala poostreitev odgovora zaveznikom. Sovjetska Rusija noče med drugim pristati na ukinitve svoje propagande v inozemstvu, ker nočejo kapitalistične dume odnehati od svoje propagande proti sovjetskemu režimu. Sovjetska Rusija tudi ne more ukiniti že izvršeno socializacijo zemlje kakor to zahtevajo zavezniki in ravnotako ne more priznati carskih dolgov, če ji nočejo povrniti zavezniki ogromne škode, ki so jo povzročili v Rusiji razni podkupljeni generali, ki so po nalogu zaveznikov opustošili kar cele pokrajine in masakrirali prebivalstvo. Ko so zvedeli zavezniški delegati za poostreitev ruskega odgovora, je zavlado med njimi veliko razburjenje. Genovska konferenca se bo sedaj v slučaju nepomirjenja definitivno razbila.

Dnevne vesti.

Nasilje. Plače zasebnih nameščencev so mizerne kakor delavske, mnogokrat še slabše. Vzrokov za to je mnogo, glavni vzrok pa tiči v pomanjkanju organizatorične moči. Zasebni nameščenci, ne vsi, a prav mnogi, le prevečkrat prezirajo potrebo organizacije. Zlasti o sodelovanju z delavstvom niso marali ničesar slišati. Edini slučaj, ki ga pomnimo, da so nameščenci nastopali skupno z delavci, se je zgodil leta 1919, v Strojnih tovarnah v Ljubljani, ko je kovinarska organizacija vodila 7-tedensko stavko za zboljšanje položaja delavcev in nameščencev. Od takrat je uradništvo korakalo svoja, delavstvo pa svoja pota. Pred kratkim je uradništvo omenjenih tovarn samostojno vložilo zahteve po zvišanju plače. Odgovor, ki ga je dobilo, je najmanj brutalen. Vodstvo tovarne ne prizna nikakršnega zvišanja, povrh je pa odpustilo iz službe tri glavne zaupnike uradništva iz vsake tovarne po enega. Zadevo bo uredila sicer njihova organizacija, ki se vsake zveze z našimi brani, vendar smo prepričani, da tudi delavci ne bodo mirno gledali, kako seka ravnatelj svojim uslužbencem glave.

Zopetna rudniška nesreča. V bogovinskem premogokopu pri Zaječaru v Srbiji se je pripetila velika nesreča. Pri kopanju premoga so predrli stene podzemeljskega vodnega zbirališča. Voda je z vso silo udrla v rov in ga v najkrajšem času popolnoma zalila. Delavcev se je le malo rešilo. Število žrtev še ni dognano, vendar pa je obudno.

Delegacija ministrstva financ opozarja na razglas, ki izide v najkrajšem času v Uradnem listu in bo vseboval popis meničnih blanketov nove emisije in določbe o zamenjavi starih emisij. Zamenja meničnih blanketov se mora izvršiti do 1. avgusta 1922. Menični blanketi stare emisije se smejo uporabljati še do 1. junija 1922.

Ljubljana.

SODRUGI V LJUBLJANI IN OKOLICI POZOR!

Podružnica kovinarjev v Ljubljani je sklenila, da napravi o binkoštnih praznikih dvadnevni izlet na Jesenice. Bled in okolico, nakar opozarjamo vse sodruge v Ljubljani in okolici. Naprosili smo ravnateljstvo državne železnice za polovnično vožnjo. Vse informacije daje s. Jankovič v tajništvo kovinarjev, Selenburgova ulica 6. II. nadst. ki obenem tudi sprejema prijave. Iz mestnega šolskega sveta. O redni seji mestnega šolskega sveta dne 25. aprila 1922 smo prejeli med drugim nastopno obvestilo. Za razpisano učna mesta troje katehetov na javnih

mestnih osnovnih šolah, nadučiteljice in voditeljice III. mestne dekliške osnovne šole, učitelja in učiteljice na mestni barjanski šoli in stalnega suplenta na javnih mestnih dekliških osnovnih šolah s sedežem na V. mestni deški osnovni šoli) predložijo se višjemu šolskemu svetu predlogi. Postavijo se predlogi za razširjenje obstoječih in ustanovitev novih tukajšnjih šol s pričetkom šolskega leta 1922/23. Predložiti je višjemu šolskemu svetu nasvete o nagradah učiteljstvu za uspešno gojitev cerkvenega petja in glasbe. Sklene se naprositi višji šolski svet, naj izda naredbu na vsa podrejena ravnateljstva srednjih šol, da ne pripustijo k vzprejemanju izpitu nobenega učenca, ki nima priporočila vodstva osnovne šole.

Predavanja društva slušateljev filozofske fakultete. Društvo namerava prirediti do konca tekočega šolskega leta nekaj javnih predavanj iz domoznanstva, narodnega gospodarstva, državnostanstva, literature itd. Naprosilo je za predavatelje odlične gg. univerz. profesorje in druge strokovnjake. Ker bodo predavanja temeljita, a vendar dostopna širšemu krogu slušateljev in z ozirom na njih eminentno važnost za narodno prosveto, pozivljamo cenj. občinstvo, da se predavaj udeležijo v čim večjem številu. Kot prvi bo predaval dne 14. t. m. ob 10. v vseučiliški zbornici g. dr. Basaj od Zadružne zveze »O zadružništvu, s posebnim ozirom na Jugoslavijo.« Vstop prost. Vabimo cenj. občinstvo k obilni udeležbi. Odbor DSFF.

Dopisi.

Popravek. Pokraj. uprava za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo nam pošilja z ozirom na notico »Grim pri Novem mestu« (2. marca 1922) sledeči na uradni preiskavi temelječi popravek: 1. Ni res, da izrablja novi ravnatelj državne kmetijske šole na Grmu g. kmetijski svetnik Skalický učence za privatna dela v svoji villi: pač pa je res, da so učenci g. ravnatelju tako kakor drugim uslužbencem z motorjem razžagali in razcepili drva in sicer na zavodu, potem jih pa s šolsko vprego prepeljali na dom. Razen tega je neki učenec, ki zahaja k ravnatelju na dom, prinesel g. ravnatelju parkrat mleko, štirje učenci so pa prinesli svetilke iz ravnateljevega zasebnega v njegovo službeno stanovanje. 2. K zadnjemu dejstvu se pripominja, da ima g. ravnatelj pravico do preselitve na državne stroške. 3. Šolske dekline donajajo g. ravnatelju iz mesta tintnat meso, a vedno mimogrede, kadar gredo po meso za šolsko kuhinjo; istotako so mu prinesle parkrat prilično drugih službenih opravkov tudi kruh; z Grma mu pa dostavljajo mleko, do katerega ima ravnatelj pravico, in parkrat so mu prilično prinesle tudi kisle zelje. Z Grma je dobivalo devet strank vsega skupaj osem litrov mleka na dan; od teh strank so tri samskega stanu, ostale pa imajo vsega skupaj pet otrok pod desetim letom starosti. 4. Vnanjim strankam se je mleko moralo odpovedati, ker ga primanjkuje vsled slabe krme še za šolo. Pomanjkanje mleka se je jelo čutiti na zavodu posebno ob otvoritvi šolskega leta, ko je na novo vstopilo 51 učencev. Mleko se je ustavilo vnanjim strankam dne 15. decembra 1921 z obljubo, da je zopet dobe, kadar bo na razpolago dovolj dobre krme in konča zimski šola. 5. Ni res, da je dobil g. ravnatelj Skalický za zelenjavo pol prašiča, ampak ugotovilo se je, da je primanjkovalo na zavodu koruze za pitanje prašičev in sočivja za šolsko kuhinjo. Da odpomore zavodu iz zadrege, je dal g. ravnatelj od pridelkov svojega v zakup vzetega zemljišča 234 koruze, 118 kg repe, 30 kg ohrovtu in 30 kg kolerab v zameno za 77.70 kg svežega prašičjega mesa, 5.80 kg slanin in 40 mesenih klobas; vse dano in prejeto blago se je zaračunalo po dnevnih cenah brez vsake škode za zavod. 6. Tudi ni res, da je odslovil g. ravnatelj Skalický dva hlapca in dekle na predlog svoje gospe, katero da morajo pozdravljati z »milostljivo«, ampak res je, da je bila služba obeh hlapcev pravilno odpovedana in sicer v interesu zavoda na nasvet nekega strokovnega učitelja in nekega poduradnika in brez vsakega vplivanja ravnateljeve gospe. Tudi dekla ni bila odslovljena, ampak ji je g. ravnatelj le službo odpovedal, to pač na predlog svoje gospe, ki opravila posel kuhinjske nadzornice in je spoznala, da ne spada dotičnica v šolsko kuhinjo. 7. Ker niso kuhinjski posli pozdravljali svoje nadzornice, so bili opozorjeni, da je pozdravljanje njihova dolžnost, in se jim pa naročil način pozdravljanja, posebno pa ne tujdiranje z »milostljivo«. 8. Vrtarski vajenec je bil odstavljen, ker je večkrat kradel šolsko sočivje in se tudi v drugem ozirom obnašal tako, da ni nikakor spadal na zavod. K odslovlitvi je bil g. ravnatelj po službeni pogodbi upravičen. Fant je šel po posredovanju svojega očeta služiti h graščaku Robertu Germu na Bajnofu, kjer mu je po nesreči odrezala slamoreznica desno roko. 9. Dalje ni res, da je g. ravnatelj odpustil iz službe prvega vrtarskega vajenca, ki da se je učil že poldrugo leto in je sedaj brez poklica, temuč je res, da je bil dotičnik vrtarski vajenec od 11. junija 1918 do 30. sept. 1921, da je

napravil dne 3. okt. 1921 teoretični izpit iz vrtarstva in sadjarstva ter se isti dan dobil izpravevalo, s katerim je bil proglašen za vrtarskega pomočnika. Odsušen je bil radi soudeležbe pri tatvinah vrtarskega vajenca in bi bil moral ne glede na to itak zapustiti zavod, ker sta na njem sistemizirani dve mestni vrtarski vajencev, ne pa tudi vrtarskih pomočnikov. 10. Ravnateljevo službeno stanovanje ne obstoji iz osmih velikih sob in več kabinetov, ampak iz treh sob, dveh kabinetov in pritlikin. Stanovanje je bilo poprave zelo potrebno in je za izvršitev poprav in posebno za obnovitev poda v kuhinji in beljenje kuhinje prošil že prejšnji ravnatelj g. inž. Vedernjak. V enem kabinetu je bil z ene stene odpadel celo omet. Poprave je dovolila z odlokom z dne 16. sept. 1921 št. 3334 gradbena direkcija v Ljubljani. Iz predloženih računov je gradbena direkcija ugotovila, da so cene vseh od šolskega ravnateljstva oddanih del, zlasti pa slikarskih, povsem zmerne. Stroški za poprave v ravnateljevem službenem stanovanju ne znašajo 50.000 K, ampak 14.652 K. Tudi upeljavo električne razsvetljave v ravnateljsko stanovanje je dovolila gradbena direkcija in sicer z odlokom z dne 6. decembra 1921 št. 4927. Od 57 električnih svetilk na zavodu je v ravnateljskem stanovanju devet. 11. Glede na očitek, da se briga g. ravnatelj Skalický za šolsko gospodarstvo malo in da je gluhi in slepi za popravilo in nakup krvavo potrebnega orodja za obdelo vanje zemlje, za razbite vozove, za pokoljene kozloce itd., se ugotavlja, da posveča g. ravnatelj šolskemu gospodarstvu vso svojo skrb. Za vzdrževanje in nabavo gospodarskega inventarja je imel na razpolago za čas od prevzema ravnateljskega mesta do konca februarja 1922 z dovoljenimi dodatnimi krediti vred K. 11.268. G. ravnatelj ni samo vsa ta sredstva porabil, ampak jih je za K. 2.133.44 celo prekoračil. Za nabavo najpotrebnejšega inventarja in za najnujnejša popravila je namreč izdal K. 13.401.44 in bi jih bil rad več, ako bi jih mogel in tudi smel. 12. Gosp. strokovni nadučitelj Franc Malasek je vzel v zakup posestvo Srebrniče z vednostjo dežerne vlade za Slovenijo, oddelka za kmetijstvo. Po pričah se je ugotovilo, da je dal več posestnikom in posestnicam iz bližnje okolice tako l. 1920 in 1921 kakor tudi letos del njiv v podzakup. Od šole je kupil dva pujska, dve kravi in enega bikca, ne pa tudi telice. Cen si ni narekoval g. Malasek sam. Nakup bikca je dovolilo po določeni ceni poverjeništvu za kmetijstvo z odlokom z dne 18. maja 1920 št. 3612. Pujska in kravi je pa g. Malasku prodal g. ravnatelj inž. Vedernjak po dnevni ceni. Kravi se niste dali obrediti in ste bili na prodaj vsled priporočila uradnega živnozdravnika, ki je ugotovil pri eni kravi, pri drugi pa tuberkulozo. Neki mesar jih sploh ni hotel kupiti, drugi pa ne po zahtevani ceni, kravi ste bili tudi na semnju, a jih ni kupil nihče. Tudi pujskov ni dobil g. Malasek ceneje nego drugi kupci. Za obdelovanje zemljišča si ni g. Malasek izposojeval šolskih volov, pač pa poljedelske stroje in sicer sejalni stroj in dva kosilna stroja z dovoljenjem poverjeništvu za kmetijstvo z dne 13. aprila 1920 št. 2905, z dovoljenjem šolskega ravnatelja inž. Vedernjaka pa serveno brano in gnojnični sod. Zavod je za žetveni stroj g. Malasek odkodoval deloma v denariju, večinoma pa s tem, da je posojal zavodu svoje lastne stroje in svojo vprego. Poškodovane šolske stroje je dal g. Malasek popraviti na svoj račun.

Radeče pri Zidanem mostu. Tukaj smo praznovali 1. maj z delavci usnjarske tovarne in cementne tovarne Zidani most. Ob 7½. zjutraj je odkorakalo delavstvo pod rdečo zastavo na trg in potem do Radeškega mostu, kjer je pričakovalo prihod govornika iz Ljubljane. (Op. ured.: Govornik je govoril v Rajhenburgu na shodu, ki je bil preložen na poznejšo uro, tako da ni mogel priti v Radeče. Krivi so zaupniki v Rajhenburgu, ki se niso ravnali po načrtu.) Ker pa žalibog govornika ni bilo, je odkorakalo nazaj na trg in potem v dvorano društva »Svobode«, kjer se je potem tudi vršil shod, ki je bil za prei napovedan na trgu. Na shodu je poročal sodrug Pičmin o pomenu 1. maja in o nalogah proletariata za dosego naših ciljev do končne zmage. Govoril je tudi sodrug Novak, zastopnik usnjarijev ter pozval navzoče na skupno delo za združenje vsega proletariata. Sodrug Laznik je zastopal delavce cementne tovarne. Energično je protestiral proti nakanam proti 8-urnemu delavniku in orisal trpina-delayca pred vojno in po vojni ter končal svoj govor z besedami,

ki jih je napisal Karel Marks »Proletarci vseh dežel, združite se in zmagajte naša!« Za njim je govoril še sodrug Hervol, ki se je spominjal preteklih bojev leta 1919. in padlih žrtev na Zaloški cesti. Tudi on je prepričan, da bo delavstvo zmagalo le tedaj, če pomnoži svoje vrste do zadnjega delavca. Končno je podal sodrug predsednik Knez še enkrat besedo sodrugu Pičiniu, ki je opisal strokovne boje pred 30 leti do danes, kakor so jih prestali železničarji in z navdušenimi besedami je pozval navzoče, naj se oprijmejo resnega dela in naj zaupaio izkušnim sodrugom, kateri so se resnično za njih bojevali in jih vodili pošteno po pravi poti, ne pa nekim elementom, ki so s svojo demagogijo in radikalizmom in vsakovrstnimi frazami razbili tako močno, vzorno disciplinirano delavsko armado in ki še danes rogovilijo in sejejo razdor. Končal je z geslom: »Vsi nazaj v vaše vrste, v slogi je moč in zmaga!« Nato je sodrug Knez zaključil shod ob 11 $\frac{1}{2}$. Popoldne ob točno ob 1 $\frac{1}{3}$, so odkorakali sodrugi in sodružice na Hoto-meš k Čotu, kjer so praznovali Prvi maj skupno s kmeti in tudi nekaj radovednejših drugih strank je prišlo, da dá duška našemu prazniku. Sodrugi in sodružice so prodajali »Majski list« in rdeče nagelne, vse je bilo rdeče. Sodrugi bivši komunisti so pobirali tudi za gladujoče v Rusiji. Sodrugi Pičiniu je imel slavnostni govor, pozdravil je vse udeležence in v kratkih besedah želel, da bi vsi delali na to, da bi drugo leto Prvi maj praznovali tudi ti, kateri danes niso z nami. Govorilo je še par drugih sodrugov, ki so ravno tako želeli, da bi se združili vsi zavedni v skupno fronto. Ob 7. so Radečani odkorakali nazaj.

BREZMISELNO POSTOPANJE DAVČNE ADMINISTRACIJE V LJUBLJANI.

K članku z dne 29. aprila t. l. nam še pošiljajo: Nekemu delavcu-beguncu je bilo predpisano davka za celokupne prejemke 24.000 K v letu 1920, 1612 K po stopnji 38. Nekemu drugemu zopet nekaj čez 2000 K za malo večje prejemke, t. j. skoro 10% od prejemkov. Davek po 38. stopnji je v predvojnih časih plačal ko-

maš ministrski predsednik, ki je imel 20-kratne prejemke, kolikor je znašal eksistenčni minimum, in danes pa se po tem merilu izterjava od delavca, ki ima komaj eksistenčni minimum.

Ta absurdnost izvira iz tega, ker se davek odmerja brezmiselno po predvojni lestvici, katere je progresivna. Absurdnost davka po tej lestvici je razvidna že iz sledečega: delavec de facto in de jure ni dobil 24.000 K, temveč 6000 Din. Na podlagi dinarske mezde bi torej moral plačati po stopnji 20., to je kakih 200 dinarjev, torej polovico manje kot po stopnji 38. Za leto 1921. je zadeva vsaj deloma urejena, in sicer z zakonom z dne 14. julija 1921 »Službene Novine« šte. 154. Če je to urejeno za leto 1921., potem vendar ne more biti s tem dekretirana anarhija za leto 1920, in 1919. Vprašamo, kako se namerava izterjati davek v višini mesečnih prejemkov? Prvoimeno-vani delavec-begunec ima dve postelji, nekoliko stolov, mizo in omaro. Namerava oblast zarubiti delavcu posteljo? Postelja je sicer iz pristnega lesa, dobro napojenega s petrolejem za uničenje takozvanih domačih živalic, vendar dvomimo, da se bodo našli kupci zanjo. Dogodki v Trbovljah še niso nič poučili davčne oblasti? Če že hoče biti davčna administracija dosledna, potem bi morala davek odmeriti vsakomur, tudi takim, ki imajo samo 1600 K letno, t. j. 133 K mesečno, in bi potemtakem prišla v poštev vsaka beračica pri frančiškanski cerkvi, ker ta ima sedaj prav gotovo letno 1600 K prejemkov.

SPORED NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Četrtek, 11. maja — Marija Stuart, E.
Petek, 12. maja — Otok in struga, D.
Sobota, 13. maja — Marija Stuart, B.
Nedelja, 14. maja — Madame sans Gene, Izven.
Ponedeljek, 15. maja — Otok in truga, C.
Torek, 16. maja — zaprto.

Opera:

Četrtek, 11. maja — Lakmé, Izven.
Petek, 12. maja — zaprto.
Sobota, 13. maja — Toska, A.
Nedelja, 14. maja — Lakmé, Izven.
Ponedeljek, 15. maja — zaprto.
Torek, 16. maja — Cavalleria rusticana, A.

Politika. Sedmo javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreja«: »O politiki. Njen razvoj do sedanje oblike«. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 12. maja 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din. v II.—VI. vrsti po 2 Din. v VII.—X. vrsti po 1 Din. Stojšče 50 par.

UTRINEK.

V Jugoslaviji se je pojavilo veliko zanimanje za rumunščino. Baje se bodo morali otroci učiti tega jezika, da jim bo mogoče pozdravljati kraljico v materinščini. Na, pa to že še gre. Nerodno bi bilo, če bi vzel Aleksander laško princezino Jolando za ženo. V tem slučaju bi gotovo sklenila pokrajinska vlada za Slovenijo, da se podari njegovemu tastu, laškemu kralju še tisto neščico zemlje, ki nam je ostala na obeh begovih reke Save. Naša vdanost namreč nima meja.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJSE PLAKATE IN VASILA. ZA SHODE IN VESELICE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

„TRIBUNA“

tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejmejo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno preno, emajliranje z ognjem in poniklanje. Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Mlad mož, samec, star 27 let, rudar, s stalnim zaslužkom, se želi v svrhu ženitve seznaniti z dekletom od starosti 18 do 20 let, lepe zunanosti brez premoženja. Morebitne ponudbe po možnosti s sliko, ki se na zahtevo vrne, naj se pošiljajo na upravo »Napreja« pod »ženitev«.

Velika zaloga! Cenik zastonj!

Trgovina z pohištvo

Karl Preis, Maribor,

Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-ložnost za nakup

= pohištva

za delavce in železničarje.

Solidna postrežba! Nizke cene!

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleskano hišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na trdko

TONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6



Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867. Vezanje poučuje brezplačno.

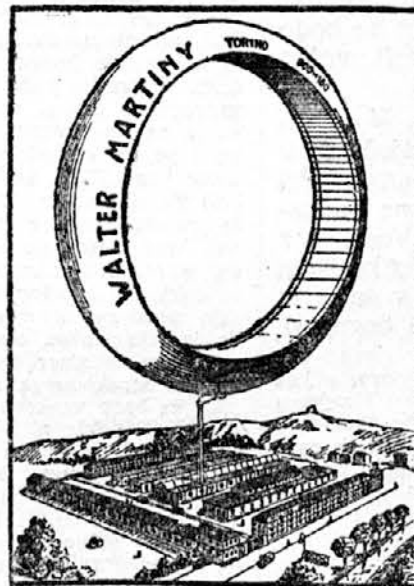
Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovarnen.

Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Začasno znižane cene!



CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.

Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,

Dunajska cesta 20,
tel. št. 470.

Maribor,

Jurčičeva ulica 9,
tel. št. 133.

Beograd,

Knez Mihajlova
ulica 3.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovarne automobile tovarne Walter Martiny, Torino.

Hydraulična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.